

Eurozonpakten - förslag till mellanstatligt avtal om en förstärkt ekonomisk union och den nationella lönebildningen

Den 16 december skickade rådets rättstjänst ut ett förslag till ett mellanstatligt avtal om en förstärkt ekonomisk union, <http://www.euractiv.com/future-eu/new-treaty-gets-eu-legal-clearance-uk-sidelined-news-509795>. Avtalsförslaget bygger det Europeiska rådets uttalande från toppmötet den 9 december om en eurozonpakt.

Avtalet är mellanstatligt, men "lånar" samtidigt de EU-institutionella mekanismerna. Avtalet innebär strängare budgetregler. Av avtalsförslaget, artikel 2, framgår dock att EU-rätten ska ha företräde framför avtalet. Av ingressen framgår även att de avtalslutande staternas avsikt är att avtalet så snart som möjligt ska inkorporeras i EU-fördragen.

Artikel 3 slår fast de strängare budgetreglerna. Enligt artikel 3.1 ska bland annat det landsspecifika referensvärdet inte överskrida 0,5 % av BNP i strukturellt budgetunderskott (det vill säga över konjunkturcykeln). Syftet med värdet är att ett land aldrig ska hamna på mer än de 3 % i underskott som stipuleras i, till EU-fördragen bifogat, protokoll nr 12 om förfarandet vid alltför stora underskott.

Enligt artikel 3.2 ska budgetreglerna införas nationellt genom bindande regler på konstitutionell eller liknande nivå, särskilt mekanismer för automatiska sanktioner i fall då de referensvärdena för budgetunderskott som slås fast i artikeln överskrider.

Enligt artikel 5 ska avtalslutande stat som har ett alltför stort underskott (som överskrider mer än 3% av BNP) och som är föremål för fördragets

underskotts-förfarande ingå ett budgetärt och ekonomiskt partnerskapsprogram med bindande värde inklusive en detaljerad beskrivning av de strukturella reformer som är nödvändiga för att tillförsäkra en effektiv och hållbar korrigerande av budgetunderskottet. Programmet ska lämnas till Europeiska kommissionen och till rådet.

Kommentar:

Det framgår inte av texten vad ett program ska innehålla. Formuleringen är dock så öppen att den i princip bör kunna omfatta allt som kan hänföras till det finanspolitiska området. Vi vet från förhandlingarna om en förstärkt ekonomisk styrning, som resulterade i det lagstiftningspaket för ekonomisk styrning som också går under namnet "six-pack", att lönebildningen kan utgöra en del av den finanspolitik som ska korrigera ekonomiska obalanser. I det fallet lyckades den svenska regeringen få till stånd en garanti för att de rekommendationer som det förfarandet kan utmynna i ska respektera partsautonomin och formerna för nationell lönebildning. Eurozonpakten är en ny parallell process och det kan inte uteslutas att den garanti som finns i nämnda lagstiftningspaket inte kommer att gälla här. Det är också bekymmersamt att denna process inte verkar ligga vid sidan av andra processer för ekonomisk styrning, utan istället uttryckligen går in i den fördragsenliga processen. Osäkerheten bland annat för återverkningarna på nationell lönebildning ökar i takt med att antalet processer för ekonomisk styrning ökar.

Härutöver kan nämnas att det vid en läsning av den engelska texten inte står helt klart om partnerskapsprogrammet ska innehålla bindande värden eller om det i sig ska vara bindande ("with binding value"). Om det är det sistnämnda följer inte av förslaget hur programmets bindande verkan är sanktionerad, dvs vad konsekvensen blir om berört land inte följer programmet.

Artikel 7 reglerar det fortsatta förfarandet vid större underskott och omfattar endast euroländerna. Dessa ska stödja förslag eller rekommendationer som läggs fram av kommissionen om ett eurolands underskott överskrider 3%-regeln, om inte en kvalificerad majoritet av dem är av annat åsikt.

Kommentar:

Artikel 7 omfattar endast euroländerna. Även länder som står utanför eurosamarbetet ska dock vid alltför stora underskott ta fram ett budgetärt och ekonomiskt partnerskapsprogram som ska överlämnas till

kommissionen och rådet. Hur uppföljningen av detta ska se ut framgår inte och därmed heller inte vilka åtgärder kommissionen och rådet kan vidta.

Enligt artikel 8 kan avtalsslutande stat som anser att en annan avtalsslutande stat misslyckats att följa kraven i artikel 3.2 hänskjuta ärendet till EU-domstolen. Domstolens dom ska vara bindande för parterna, som ska vidta nödvändiga åtgärder för att följa domen inom en bestämd tid. Implementeringen till nationell rätt i enlighet med artikel 3.2 ska prövas av de nationella domstolarna.

Kopplat till artikel 8 finns en punkt i ingressen som, i enlighet med artikel 273 i fördraget om EUs funktionssätt, ger EU-domstolen behörighet att pröva uppfyllandet av skyldigheten att genomföra ("transpose") regeln om en balanserad budget ("Balanced Budget Rule") i nationell rätt på konstitutionell eller liknande nivå.

Kommentar:

Enligt artikel 8 ska de nationella domstolarna pröva genomförandet i nationell rätt, vilket bör innebära att en form av lagprövningsförfarande införs. Därutöver ska en avtalsslutande stat kunna hänskjuta ärende till EU-domstolen. Det är inte helt klart utifrån texten exakt vad EU-domstolen ska kunna pröva, men troligen är det även här genomförandet av reglerna i artikel 3 som ska kunna prövas. Även om det mesta talar för att det handlar om det formella införlivandet av avtalets budgetregler i nationell rätt, kan det inte helt uteslutas att även tillämpningen av budgetreglerna skulle kunna omfattas. Det skulle därför vara önskvärt med tydligare skrivningar som tydligt klargör EU-domstolens befogenheter.